

Tinbe

Táto zbraň patrí medzi najfascinujúcejšie a najarchaickejšie zo systému RyuKyu Kobudo. A to aj napriek tomu, že v Európe nie je známa do takej miery, ako päť základných zbraní systému. Používala sa v kombinácií s rôznymi zbraňami a preto budem o každej zbrani a kombinácií hovoriť zvlášť.

Najskôr si ale vysvetlíme, čo to vlastne to Tinbe, alebo aj Timbe, asi je.

Tinbe je štít. Najrozšírenejšia verzia sa vyrába z korytnačieho panciera, ale môžeme nájsť i verziu z dreva, spleteného viniča, či dokonca slamy. Veľkosť štítu je obvykle 45 cm na výšku 38 cm na šírku. Aj z tohto popisu môžeme vidieť, že ako najvhodnejší sa používal pancier morských korytnačiek žijúcich v mori okolo súostrovia RyuKyu. Pancier sa potom lakoval živicom. Pôvodne sa pancier používal ako akási nákupná taška na prenášanie menších bremien a jasne z neho vyplýva jeho rybársky pôvod. To isté platilo aj o verziách zo spletenej slamy, alebo z dreva.

Známe sú spojenia s tromi zbraňami. Budeme sa venovať každej zbrani zvlášť.

Prvé spojenie, ktoré sa používa aj v našej škole Kobudo Kai, je spojenie s Rochin, alebo krátkym oštepom. Táto kombinácia nám skôr pripomína afrického domorodého bojovníka kmeňa Zulu, alebo rytiera zo stredoveku s krátkym mečom a štítom než rybára bojujúceho proti obrnenému samurajovi. Ale sú historicky dokumentované školy a majstri, ktorí to dokázali. Rochin je osem až dvanásť stôp dlhý kus dreva s tri až štyri palce dlhým hrotom. Čiže typický menší oštep, ktorý sa pri rybolove používal na napichnutie ryby a jej rýchle vypitvanie. Jeho dĺžka sa upravovala podľa telesného vzrastu tak, aby bola rúčka rovnako dlhá ako predlaktie a čepeľ presahovala za lakeť. Najrozšírenejší tvar čepele bol tvar slzy, kde sa čepeľou dalo ľahko rezať, sekať, ale i bodáť. Záležalo iba od polohy zbrane v ruke. Okrem tejto najznámejšej verzie môžeme nájsť prakticky akýkoľvek tvar. Koniec rúčky bol pre lepšiu uchopiteľnosť rozšírený do tvaru hrušky.

Spravidla sa Rochin držal v pravej ruke a to je asi najznámejšie spojenie. Pri oštepe bola životne dôležitá jeho hmotnosť. Bojovník musel byť schopný prechytávať Rochin v prstoch, aby mohol využívať obidva konce zbrane.

Spojenie Rochin a Tinbe bolo smrtiace a využívalo sa predovšetkým na protiútoky. Používalo sa dvoma spôsobmi. Jeden je pre nás klasický, ktorý si predstavujeme pri tejto kombinácii, čiže štítom sa blokujú údery a oštep útočí. Problém bol, že lakovaný korytnačí pancier je síce pevný, ale po niekoľkých úderoch meča sa zvyšuje nebezpečie, že sa pancier jednoducho rozletí, zlomí, alebo aspoň praskne. Preto sa začali hľadať nové spôsoby boja. Štít sa začal využívať i na údery. Jeho ostré hrany boli schopné súperovi spôsobiť vážne zranenia a zároveň odvádzali pozornosť a rozptyľovali. Okrem tejto metódy sa štít využíval na zakrytie výhľadu. Pri útoku sa jednoducho nastavil do cesty, alebo sa vrazil súperovi do tváre, oslepil súpera, odviezol jeho pozornosť a ostrý oštep Rochin už dokončil svoju prácu.

Údery a seky štítom sa viedli po oblúku, aby sa predišlo vážnym poškodeniam panciera, oštep sa vpichoval do spojov samurajského brnenia ako bolo podpazušie, pod, alebo nad hrudný plát, do slabín, alebo do krku. Hovorí sa, že pre správne pochopenie zbrane sú potrebné dobré kolená, pretože táto zbraň si vyžaduje aj techniky v kľaku a dôkladné pochopenie a zvládnutie techník Ukemi (pády a prevaľovanie sa). Občas sa využívalo aj spojenie dvoch Rochin, alebo dvoch Tinbe. Obvyklou technikou bolo zachytenie zbrane, strhnutie na zem a prevalením sa po nej sa zbraň vytrhla z ruky. Rovnako obvyklé bolo schovanie oštepu za štít a jeho použitie až v poslednej chvíli, čím sa zachoval moment prekvapenia.

Ďalšou zbraňou, ktorá sa používala v spojení s Tinbe, bolo Seyryuto. Bola to krátka mačeta, ktorá nám ešte viditeľnejšie pripomína európskeho stredovekého rytiera a jeho meč a štít. Mačeta však nebola taká bežná, pretože Okinawa nemá prirodzené ložiská kovu a železnej ruky a musíme si tiež uvedomiť, že v od 16. storočia bol na Okinawe absolútny zákaz nosenia zbraní.

Poslednou zbraňou, ktorá sa používala pri spojení s Tinbe, je Tanto. Bola to krátka dýka. Ale znova platí predošlé upozornenie a pripomienka.

V našom systéme Kobudo Kwai sa pri vyšších

stupňoch ako doplnková zbraň používa zbraň známa pod menom Tatami Tempai, alebo Tatami Tempei.

Jej pôvod môžeme hľadať buď v rohožke pre domom, kde sa nechávali topánky, alebo v nákupnej taške na ryby. Je vyrobená u mäkkej kože, alebo jelenice. V boji sa používala niekoľkými spôsobmi. Vďaka materiálu sa používala hlavne pri blokovaní meča. Pri dopade meča sa Tatami Tempai okamžite uvoľní, aby sa stala vlácnou a obtočí sa okolo zbrane, alebo ruky protivníka. Pokračuje sa potom mäkkými, alebo tvrdými technikami. Na tvrdé techniky sa používajú bočné držadlá, alebo rúčky za ktoré sa Tatami Tempai držala. Používali sa rovnakým spôsobom ako Tessen. To isté sa stalo, keď sa v boji Tatami Tempai pretrhlo. Využívali sa

aj na techniky Kaiten (zaháňanie). Vtedy sa s Tatami Tempai pracovalo podobným spôsobom ako s Nunchaku, pričom drevo na koncoch slúžilo ako závažie.

Ďalším použitím Tatami Tempai v boji bolo zakrytie výhľadu, oslepenie protivníka, či dokonca jeho udusenie. Vtedy sa Tatami Tempai obtočilo okolo celej hlavy a stačila jedna ruka a útočiaci samuraj stratil orientáciu, chuť bojovať a postupne sa dusil. Pri tejto technike obranca hodil útočníka na zem tvárou dole a sadol si mu na chrbát. Tým bol útočník dokonale bezmocný a odkázaný na zhovievavosť obrancu.

Ako Tinbe, tak aj Tatami Tempai boli pôvodne nástrojmi denného použitia. Tento štýl boja rozvíjali hlavne jednoduchý rybári a farmári. Pracovali od rána do noci v náročných podmienkach, preto sa nemôžeme diviť, že s týmito zbraňami neexistujú takmer žiadne historické Kata. V spojení s Rochin sa dochovala Kanegawa no Tinbe, ktorá sa ďalej odovzdáva napríklad v línií Tesshinkan Ryu. V spojení so Seyryuto sa odovzdáva kata Tinbe no Kata v línií Matsubayashi Ryu. Medzi významných majstrov tejto zbrane sú zaradovaní majstri už zmieňovanej línie Matayoshi, hlavne Shinpo Matayoshi Sensei a zo žijúcich majstrov je to Hanshi Patrick McCarthy, ktorý túto zbraň študoval nielen na Okinawe, ale snažil sa pochopiť aj princípy boja afrických bojovníkov a vytvoril dnes už svetoznámu Koryu no Tinbe Kata.

Pripravil: Mgr. Igor Vakoš

Foto: archív autora

www.kobudo.eu